

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomanta:	Ladislava Urbanová
Téma:	Dětská nucená práce z pohledu mezinárodního práva
Rozsah práce:	107 stran
Datum odevzdání:	6. května 2016

S ohledem na dnešní situaci ve světě si téma diplomové práce, zvolené diplomantkou, určitě zaslouží pozornost. Cílem diplomové práce je „zpřehlednění, zmapování a také posouzení mezinárodněprávní ochrany dětí před nucenou prací, jak ji dětem poskytují celosvětově působící dokumenty a orgány, ale také regionální mechanismy s jejich specifiky.“ (s. 1) Tento úkol není jednoduchý a otázkou je, zda se diplomatce podařilo ho splnit.

Práce je členěna do úvodu, tří kapitol a závěru. V úvodu diplomantka stanovuje cíl práce, popisuje obsah jednotlivých kapitol a krátce nastiňuje zdroje práce. Neuvádí zde vědecké metody, jež byly použity při zkoumání tématu diplomové práce. Nezmiňuje ani jména autorů, z jejichž děl převážně čerpala. Není to však pro tento druh prací postup neobvyklý.

V první kapitole s názvem VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ, DEFINICE, POPIS, CHARAKTERISTIKA A JEJICH UKOTVENÍ V DOKUMENTECH poskytuje autorka definice pojmů „otroctví“, „nucená práce“, „dítě“ a „dětská nucená práce“. Zohledňuje rozdíly mezi „tradičním“ a „moderním“ otroctvím. Když vymezuje hranici mezi nucenou prací a otroctvím, zmiňuje následující: „Základní rozdíl mezi nucenou prací a otroctvím či nevolnictvím tkví v tom, že otroctví či nevolnictví **je nelegální**, i když je dobrovolně podstoupené, **naopak** u nucené práce **je pojmovým znakem její nedobrovolnost**.“ (s. 7)

Druhá kapitola práce je věnována popisu univerzálních a regionálních mechanismů, které lze využít s cílem zabránit nelegálnímu vykořisťování dítěte. V první podkapitole se diplomantka zaměřuje především na dokumenty OSN. Mluví o „Charter-based“ a „treaty-based“ orgánech (s. 21). Neprovádí však jejich vymezení a nepíše, proč se zaměřuje pouze na mechanismy Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech a Úmluvy o právech dítěte. Například Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením (včetně dětí) má článek 16 s názvem Ochrana před vykořisťováním, násilím a zneužíváním, a proto by zmíněný mechanismus mohl být také předmětem zkoumání této diplomové práce.

Dále následují tři kratší podkapitoly, které jsou zaměřeny na dětskou práci v mezinárodním humanitárním právu, mezinárodním trestním právu a mezinárodním obchodním právu. Souhlasím s autorkou, že nucená práce dětí může být předmětem těchto odvětví mezinárodního práva. Zvolený rozsah (cca 3 stránky na jednu oblast) se zdá být

poněkud nepostačující. S ohledem na ambiciózní cíl práce je však pochopitelné, že diplomantka se musela omezit jen na stručné vymezení problematiky.

Pátá podkapitola druhé kapitoly práce je věnována regionálním mechanismům na ochranu lidských práv, které se zabývají také otázkou dětské nucené práce. Autorka poskytuje přehled nejenom mezinárodněprávních dokumentů, týkajících se Evropy, Ameriky, Asie a Afriky, ale také zdrojů subregionální povahy. Zejména jde o systémy Ligy arabských států, Organizace islámské konference a Společenství nezávislých států. Na str. 64 autorka píše: „Africký soud pro práva člověka a národů (dále jen „Africký soud“) je složen z 11 soudců, občanů členských států **AU** volených Shromážděním hlav států a vlád **OAJ**.“ Autorka sama přitom o pár řádků výše uvádí, že OAJ byla zrušena a nahrazena AU.

Poslední šestá podkapitola s názvem *Oběť dětské práce a reparace* poskytuje definici pojmu „oběť“ a provádí rozbor jednotlivých odškodňovacích mechanismů spojených s negativními následky dětské práce. Tato část věnovaná definicím mohla být zahrnuta do první kapitoly. Velmi pozitivně hodnotím snahu diplomantky poskytnout co nejvíce informací o dokumentech, zabývajících se ochranou práv dítěte před donucením k práci a kompenzací v případě porušení. S ohledem na to, že v této podkapitole autorka opět rozebírá mechanismy MTS (s. 74), ESLP (s. 75) a další již dříve projednané v kapitole druhé, bylo by lepší zahrnout tyto informace do příslušných podkapitol.

Třetí kapitola diplomové práce analyzuje efektivitu vybraných mechanismů v oblasti dětské nucené práce. Seznam rozebíraných systémů je poměrně rozsáhlý: jde o více než třináct institucí. Zajímavostí je, že v úvodní pasáži diplomatka píše: „**V druhé části kapitoly** se diplomová práce zaměřuje na efektivitu vybraných regionálních kontrolních mechanismů.“ (s. 78). Není úplně srozumitelné, co se má na mysli pod výrazem „druhá část kapitoly“. Tato poslední kapitola práce má třináct podkapitol. Pokud jde pouze o podkapitolu 4. 2., znamená to, že autorka zkoumá pouze efektivitu Úřadu Vysokého komisaře OSN pro lidská práva. Kterákoliv jiná „druhá část“ v této kapitole absentuje. Dále je nutno poznamenat, že ačkoliv diplomantka se zabývá systémem Organizace islámské konference, tato byla 28. 6. 2011 přejmenována na Organizaci islámské spolupráce. Na str. 89 píše diplomantka, že „[k]aždý **občan členského státu Evropské úmluvy** má v rámci svobody komunikace **s evropskými orgány** absolutní právo obrátit se na ESLP.“ V tomto ohledu je nezbytné zdůraznit, že na ESLP se může obrátit kdokoliv (nikoliv občan), jehož práva byla porušena na území státu, který je stranou (nikoliv členským státem) Evropské úmluvy o lidských právech. Není jasné, co má diplomantka na mysli, když zmiňuje „evropské orgány“.

V závěru práce diplomatka uvádí: „Široký záběr diplomové práce umožnil vytvořit přehled **celé** situace právní úpravy lidských práv na světě a v jednotlivých regionech.“ Záběr této diplomové práce je nepochybně široký, avšak těžko lze tvrdit, že autorka dokázala popsat „celou“ situaci v oblasti ochrany lidských práv nebo zmapovat veškeré mechanismy existující ve světě na ochranu práv dítěte v otázce nucené práce. Jako doporučení pro orgány, zabývající se ochranou práv dítěte autorka uvádí: „Pro odlehčení rozhodovacích mnohdy přetížených orgánů, **by mohlo být řešením zpřísnění podmínek přijatelnosti podnětů**, či vytvoření nebo pověření orgánů jiného přezkumem přijatelnosti, ten by fungoval jako filtr a k

rozhodujícím orgánům ve věci by se již dostaly pouze případy, které by měly projít kompletním přezkumem v meritu.“

V celku je práce napsaná standardním právnickým jazykem. Nicméně na některých místech by jazyková i stylistická úroveň práce mohla být lepší. Větší problém činí absence stanovených zkratk a používání různých pojmenování pro stejný předmět. Obzvlášť vzhledem k tomu, že diplomatka popisuje velké množství instrumentů, většina ze kterých může být pojmenována jako „soud“ nebo „výbor“. Autorka často nerozlišuje mezi pojmy „rozsudek“ a „rozhodnutí“. I když obecně to mohou být podobné názvy, v judikatuře ESLP jde o různé druhy judikátů, na které se aplikují různá pravidla. Např. spravedlivé zadostiučinění nemůže být stanoveno rozhodnutím, ale pouze rozsudkem, kde musí být shledáno porušení Evropské úmluvy o lidských právech. K celkové přehlednosti práce by napomohlo, kdyby diplomantka doplnila každou kapitolu o dílčí závěr, který by shrnoval hlavní teze dané kapitoly.

Veškeré tyto připomínky uvádím nikoliv s cílem poukázat na nesrovnalosti práce, ale s tím, že v případě zájmu o uveřejnění práce nebo o pokračování do doktorského studia, autorka by se zmíněným chybám měla vyhnout. Celkově je vidět, že diplomantka věnovala práci hodně času a prostudovala velké množství materiálu.

Na ústní obhajobu nabízím následující otázky:

1. Prosím upřesnit rozdíl mezi otroctvím a dětskou nucenou prací.
2. Jak by diplomantka hodnotila práci 9 leté modelky, která tráví cestováním a focením 30 hodin týdně a přitom vydělá za rok 500 000 EUR?
3. Jaký mechanismus ochrany práv dítěte diplomantka považuje za nejúčinnější a proč?

S ohledem na výše uvedené doporučuji diplomovou práci k obhajobě. I přes vytčené nedostatky se podle mého názoru jedná o podnětnou práci, která odůvodňuje hodnocení klasifikačním stupněm velmi dobře.

V Praze dne 13. 6. 2015

JUDr. Bc. Alla Tymofeyeva Ph.D.

oponent diplomové práce